

Aan cultuur doen, zorgt voor verbondenheid: je gaat samen met kinderen op ontdekking, raakt samen verwonderd

Wat betekent kunst voor jonge kinderen?

‘Ga samen op verwondering!’

Peuters en kleuters, hebben die wat aan een museum- of theaterbezoek? Stilzitten, zwijgen, overall afblijven: echt leuk is anders, toch? Maar kinderen zijn nieuwsgierig, het zijn geboren ontdekkers en meesters in verwondering. Kunst en cultuur bieden hun én hun ouders of begeleiders dan ook heel wat ontplooiings- en ontmoetingskansen. ‘De opvang is een huis van vertrouwen, een plek die kinderen rijke ervaringen wil bieden.’

VBJK-collega's Caroline Boudry en Liesbeth Lambert schuiven rond de tafel met Annelies Roelandt, educatief medewerker bij VCOK. De drie weten uit ervaring: cultuur en jonge kinderen zijn een goede match. Het cultuurveld biedt jonge kinderen steeds meer mogelijkheden om aan activiteiten deel te nemen. Maar de drempel om met peuters of kleuters een museum binnen te stappen blijft. Jammer, vindt Annelies: ‘Ook jonge kinderen kunnen er veel beleven. Ze gaan graag op ontdekking, zijn snel verwonderd. Ze staan open voor prikkels en gebruiken hun zintuigen. Dat is net waar kunstenaars op mikken: nieuwsgierigheid, verwondering, zintuiglijke prikkeling. Kunst past goed bij hoe kinderen in de wereld staan.’

Waarom moet cultuur een plaats krijgen in de opvang?

Caroline: ‘We vertrekken daarvoor vanuit een brede kijk op cultuur. Muziek, dans, film... speelt een rol in elk gezin. Cultuur is een deel van wie je bent. De kinderopvang krijgt families uit de hele wereld over de vloer. Vraag je ouders hoe ze dingen thuis aanpakken, dan antwoorden ze vaak: ‘Hetzelfde als hier.’ Ze willen niet anders zijn, niet moeilijk doen. Maar vraag om het lievelingsgerecht van hun kind mee te brengen naar het groepsontbijt en je ziet véél verschillende dingen op tafel verschijnen. Zo ga je vanzelf praten over thuis en dan komen al snel verhalen en tradities naar boven.’

Liesbeth: ‘Cultuur is een goede ijsbreker. Hetzelfde gebeurt als je vraagt om het lievelingslied van hun kind mee te brengen: je hoort de meest diverse muziek. Mensen hebben weinig schroom om te praten over

waar ze naar luisteren, ze zijn er fier en trots op. Cultuur is een makkelijke invalsweg om elkaar te leren kennen, het nodigt uit om te tonen wie je bent.’

Annelies: ‘En kinderen genieten ervan. Beeldende kunst, theater, muziek: het prikkelt hun fantasie, ze ervaren en beleven van alles.’

Als de kinderopvang daarop inzet, is dat meteen ook goed voor later. Wie als kind een museum binnenloopt, doet dat als volwassene nog.

Annelies: ‘Dat klopt. Het helpt bij je ontwikkeling, maar het is niet alleen maar “goed voor later”. Ook in het hier en nu hebben kinderen er veel aan. Een concert, een toneelvoorstelling of museumbezoek: het is een totaalervaring die allerlei ervaringsgebieden voedt.’

Caroline: ‘Kunst biedt hun een andere taal, een die niet verbaal is. Dat is een bonus voor jonge kinderen die niet de woorden hebben om zich uit te drukken. Ze staan open voor wat op hen afkomt. En zijn in staat om het te begrijpen, ook als ze het niet verstaan. Laat hen een lied in het Frans of het Arabisch horen en ze voelen waar het over gaat. Op een schilderij zien ze vormen en kleuren, ze geven er zelf betekenis aan. En ze beleven cultuur ook samen met anderen. Zelfs al spreken die een andere taal, ze kunnen communiceren. Niet met woorden maar met verf, muziek, beweging...’

Liesbeth: ‘Dat is ook inspirerend voor ouders en begeleiders. Ze zien hoe kinderen reageren, hoe ze erin opgaan en uitdrukken wat er in hen omgaat. Aan cultuur doen, zorgt voor verbondenheid: je gaat samen met kinderen op ontdekking, raakt samen verwonderd.’

Cultuur zorgt voor verbondenheid... Speelt de kinderopvang daar een rol in?

Caroline: ‘De kinderopvang kan gezinnen mee krijgen. Dankzij een goed tarievenbeleid (zoals de Uitpas in Vlaanderen, red.) kan iedereen aan cultuur te doen, maar daarmee krijg je nog niet iedereen zover. Ouders komen wél in de opvang, als ze daar met hun kind uitgenodigd worden voor een

culturele activiteit zullen ze sneller mee gaan. Ze denken: dat is iets voor ons, hier in de opvang weten de begeleiders wat we leuk vinden.’

Annelies: ‘De opvang is een huis van vertrouwen, een plek die kinderen rijke kansen wil bieden. Die hun leefwereld en die van hun gezin kan verruimen. Door hen mee te nemen naar het cultuurcentrum, toon je: hier valt wat te beleven.’

Caroline: ‘Of je brengt kunst naar de opvang. Dat betekent niet dat alle begeleiders nu creatief moeten worden, je kunt ook creatieve duizendpoten uitnodigen. Een papa die graag tekent, een mama die cello speelt, een buurvrouw die potten bakt... Vaak staan begeleiders ervan te kijken hoe intuïtief kinderen op zo'n ontmoeting reageren. Het inspireert hen om die ervaring mee te nemen in de praktijk. Ze grijpen makkelijker naar kleuren, bewegingen, materialen waarmee kinderen zich makkelijker kunnen uitdrukken. Kunst reikt heel diverse expressievormen aan. En hoe vaker kinderen ermee in contact komen, hoe rijker het verhaal dat ze kunnen vertellen.’

Als de kinderopvang gezinnen naar cultuurhuizen krijgt, hebben jullie dan ook tips voor die cultuurhuizen zelf?

Caroline: ‘Door ouders en kinderbegeleiders

te omarmen. Voor jonge kinderen zijn ze een cruciale sleutel bij kunstbeleving. Kinderen hebben een vertrouwenspersoon nodig. Iemand bij wie ze zich veilig voelen, die alles samen met hen beleeft, op wie ze kunnen leunen. Ouders of begeleiders zorgen ervoor dat kinderen zich openstellen, ontvankelijk zijn voor wat ze ervaren. Nodig hen dus mee uit als je activiteiten voor kinderen van 0 tot 6 op de agenda zet.’

Annelies: ‘Laat hen voelen dat ze welkom zijn. Een warm onthaal, een speelhoekje in de inkomhal, vriendelijke toezichters... Kleine dingen die zorgen voor échte kindvriendelijkheid. Ook goede afspraken doen dat: wat kan en wat niet? Wat wordt van ouders en begeleiders verwacht? Jonge kinderen zullen niet stilletjes met hun handen op hun rug naar de beeldhouwwerken kijken. Ze mogen de objecten niet aanraken, maar misschien kun je materiaal voorzien waar ze wel mogen aan voelen? De werken zelf, die zijn prima zoals ze zijn. Kunst hoeft niet opgeleukt te worden voor kinderen. Al op jonge leeftijd zijn ze in staat om een abstract schilderij te voelen en te begrijpen. Vormen, kleuren, geuren, licht, geluid: alles heeft een impact. En aan de hand van mama of papa of je vaste begeleider, kan kunst van jongs af al heel wat rijke ervaringen opleveren.’ ◀